

Saaristoasiain neuvottelukunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mikaela Nylander 1.6.2015 valtakunnallisessa saaristo-, rannikko- ja vesistöalueiden 25-vuotisjuhlaseminaarissa Suomenlinnassa Helsingissä

**Hyvät saariston, meren ja järvien ystävät
Bästa vänner för öar, sjö och hav**

Kuopion, Porvoon ja Savonlinnan saaristo- ja vesistöseminaarien jälkeen olemme nyt kokoontuneet ensimmäisen kerran maan suurimpaan saaristomatkailukaupunkiin, saaristo-osakunta Helsingin historialliseen Suomenlinnaan ja lukuisten maaneikkaitten saaristojen maakuntaan Uudellemaalle.

Hallitukset vaihtuvat, mutta saaristojen merkitys kasvaa. Tätä todistaa osaltaan se, että tässä saaristoasiain neuvottelukunnan saaristo- ja vesistöseminaarissa, joka on seminaarisarjan 25. vuotisjuhlaseminaari, tehdään historiallinen osanottoennätys, 200 osanottajaa.

Ehdotan, että annamme raikuvat aplodit Suomen kaikille hienoille saaristoille ja meri- ja järviolueille sekä neljännesvuosisadan täyttävälle saaristoseminaareille.

Hyvät kuulijat

”Saaret, meri, järvet, joet ja rantavyöhyke aluekehitystekijöinä” ovat olleet saaristopoliittisten ohjelmien toiminta-ajatus. Niitä ovat tehneet kaiken väriset hallitukset ainakin viimeisten 20 vuoden aikana. Syy tähän on ollut selvä. Suomi on Euroopan suhteellisesti ehkä suurin saaristomaa, ja maailman suhteellisesti suurin vesistömaa. Ydin ohjelmissa on ollut se, että vesistöisyys ja saaristaisuus on nähty ensisijaisesti suurena kansallisena vahvuutena, mitä ne kiistatta ovatkin.

Toivomme ja uskomme, että aluepolitiikkaa arvostava uusi hallitus näkee asian samalla tavalla. Toivomme, että myös uudella hallituskaudella muodostetaan tavalla tai toisella kokonaiskäsitys saaristo- ja vesistöalueiden tarpeista sekä politiikan tavoitteista ja toimenpiteistä. Varmin tapa tehdä tämä olisi jatkossakin se, että laaditaan oma itsenäinen saaristopoliittinen ohjelma hallituksen toimikaudeksi.

Uusi hallitus laatii aluksi yleisen koko maata koskevan aluekehittämispäätöksen toimikaudekseen. Päätöksessä tulee huomioida asianmukaisesti myös saaristo- ja vesistöalueet.

Alkusyksystä 2015 hallitus asettaa uuden saaristoasiain neuvottelukunnan. Ennen joulua 2015 valtioneuvosto antaa saaristoasiain neuvottelukunnan yhdessä maakuntien ja ministeriöiden kanssa työstämän asetuksen saaristokunnista ja kuntien saaristo-osista toimikaudekseen.

Uuden hallituksen tärkeä tehtävä on taloudellisen kasvun aikaansaaminen ja valtion talouden tasapainottaminen.

Taloudellista kasvua saaristo voi edistää mereen, vesistöihin ja saaristoihin perustuvan sinisen talouden kehittämisen avulla, jonka EU on nähnyt tärkeäksi kasvu-alaksi. Valtiontalouden tasapainottamisen osalta toivomme, että välttämättömiksi nähdyt leikkaukset maassa toteutettaisiin liikenneyhteyksien ja palvelujen osalta siten, että minimipalvelutasot voidaan kuitenkin kaikkialla säilyttää. Näin leikkaukset eivät vie saaristoyhdyskuntien elämisen mahdollisuuksia.

Saaristojärjestelmässä kaupungit ja maaseutu ovat tukeneet saumattomasti toinen toisiaan ilman minkäänlaista vastakkainasettelua.

Järjestelmän ydinkunnista 16 on kaupungeja maan ainoan metropolialueen merelliset kaupungit Helsinki ja Espoo mukaan lukien. Saaristokaupungeilla on itsellään suuret saaristot ja niistä kuten muistakin keskuksista tulevat maan kaikkien kuntien saaristoihin elinvoimaa yllä pitävät osa-aikaiset asukkaat, matkailijat, veneilijät, saaristotuotteiden ostajat, virkistystä hakevat ihmiset ja nykyään myös monet tärkeät yrittäjät ja osaavat työntekijät. Toisaalta saaristot hyödyttävät keskuksia lisäten tärkeällä tavalla keskuskaupungin vetovoimaa ja tuottaen elämyksiä, palveluja, tavaraa ja työvoimaa.

Saaristoisissa kaupunkikunnissa korostuvat vakituisen asumisen, osa-aikaisen asumisen ja virkistystyksen sekä matkailun ja muun elinkeinotoiminnan yhteensovittamisen tarve ranta- ja saaristoalueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa.

Helsinki kuten muutkin saaristoiset kaupungit ovat vieneet parhaansa mukaan eteenpäin saaristojensa suunnittelua ja suunnitelmien toteutusta usein vilkkaan kansalaiskeskustelun siivittämänä ja ehkäpä joidenkin mielestä joskus hankaloittaminakin.

Saaristopolitiikan huomion keskipisteenä ovat olleet tähän saakka aluekehityslain ja EU-tavoitealueiden mukaiset yritystuki- ja muut edut, kuntien valtionosuuksiin valtionosuuksilainsäädännön mukaan sisältyvät saaristolisät, saaristoliikenne, tietoliikenneyhteydet, koko- ja osa-aikainen asuminen, matkailu, työssäkäynti ja etätyö, ympäristö, luonto ja kulttuuri.

Saaristopoliittisen toimenpideohjelman 2012–2015 edellä mainittujen tavoitteiden toteutumisessa koettiin edellisellä vaalikaudella voittoja ja vastoinkäymisiä.

Saaristoliikenteen määrärahat, järjestyivät, osin kiitettävästikin. Lautta-, lossi- ja yhteysaluskalustoa uusittiin. Vapaa-ajan asuminen, etätyö ja saaristo- ja vesistömatkailu jatkoivat tasaista vahvistumistaan.

Saaristo-, rannikko- ja vesistöalueiden merkittävälle työllistäjälle, meriklusterille, luotiin toimintaedellytyksiä. Tämä koski myös telakoita. Saimaan kanavan uusi sopimus Venäjän kanssa saatiin aikaan ja sitä on nyt käytettävä hyväksi. Merenkurkun liikenne sai rahoitusta.

Kehittämistyössä yleinen EU-hankerahoitus uudella ohjelmakaudella, 1,3 mrd euroa EU-rahaa, on saaristo- ja vesistöalueidenkin käytettävissä. Saaristo- ja vesistöalueille tärkeimmät välineet, Leader-toiminnan, Interreg-alueyhteistyön ja kalatalouden rahoitukset, järjestyivät myönteisesti. Ratkaisevaa on nyt se, että saaristo- ja vesistöalueilla onnistutaan luomaan projekteja, jotka vievät asioita eteenpäin. Omarahoituksenkin on järjestyttävä.

Saaristo-osakuntien saaristolisien menettäminen oli periaatteellinen takaisku. Saaristolisien palauttaminen valtionosuusjärjestelmään on saaristojärjestelmän tavoitteena.

Peräti 74 miljardin euron vapaa-ajan asumisen hyödyntämistä kunnissa on parannettava. Kehittämisprojekteja on saatava lisää. Vapaa-ajan asukkaiden ostovoimaa voidaan hyödyntää palvelemalla mökkiläisiä entistä paremmin. Saaristoasiain neuvottelukunnan toteuttama mökkibarometri 2015 tulee kertomaan mökkeilyn taloudellisen ja muun yhteiskunnallisen merkityksen kehityksestä viimeisen seitsemän vuoden aikana.

Mökkiläisten osaamisen hyödyntäminen on rahaakin olennaisempi asia. Saaristolle ja vesistöalueille on tärkeää saada mökkiläiset joukolla mukaan kuntien ja kylien elämään. Vuoden mökkiläiseksi julistettiin OmaMökki-messuilla maaliskuussa insinööri Arne Lummaa, joka on auttanut talkootyönä vuosikymmeniä mökkikuntansa yrittäjiä yrityskummina, joita on maassa jo yli tuhat..

Saariston luonnollista kehitystä ei saa estää rakentamisbyrokratialla yhdyskuntarakenteen tiivistämisen tai ilmastopoliitiikan varjolla. Saaristo kuluttaa vähän ja elää varsin pitkälle luonnonmukaisesti, tuottaa ruokaa, kuten kalaa ja maataloustuotteita, puuta, monia muita tuotteita, uusiutuvaa energiaa ja ennen kaikkea elämyksiä – kaikkea tätä lähellä. Saariston ilmastotase on vahvasti positiivinen. Tervehdimme ilolla turhan rakentamisbyrokratian ja muunkin byrokratian purkamispyrkimyksiä.

Paljon myönteistä tapahtuu saaristomatkailussa juuri nyt. Iloitsemme Helsingin entisten sotilassaarten, Kotkan Kirkonmaan ja Rankin sekä Kemiönsaaren Örön ja saamisesta saaristomatkailun käyttöön. Laivaristeilyt ja veneily ovat saaristomatkailun vankkoja infrastruktuureja. Saaristoiset kansallispuistot, retkeilyalueet ja Unesco-maailmanperintökohteet kuten Merenkurkku, Suomenlinna ja Olavinlinna vetävät väkeä. Majakkamatkailu etenee. Saaristo itsessään luonto-, ympäristö-, maisema- ja kulttuuriarvoineen on saariston paras matkailuvaltti ja sen arvostus kasvaa.

Saaristoasiain neuvottelukunta on markkinoinut näyttävästi saaristoa. Toistoinen kahdeksantoista osainen YLEn TV-saaristosarja esitettiin vuonna 2013 ja sai jättimenestyksen, 5,2 miljoonaa katsojaa. Uusi saaristoesitteemme kahdeksalla kielellä on jaossa täälläkin. Esitettä on jo jaettu mm suurilla valtakunnallisilla vene-, matkailu- ja mökkimessuilla. Esitteemme ja viestimme on käynyt hyvin kaupaksi suomalaisille ja ulkomaalaisille.

Hyvät kuulijat
Bästa seminariedeltagare

Suomi ja koko Eurooppa ovat ylpeitä Suomen saaristo- ja vesistöalueista. Helsingin saaristo on pääkaupungin ja maan metropolialueen saaristona maan saaristojen uljas lippulaiva. On ilo kokoontua 25-vuotisjuhlaseminaariin juuri Suomenlinnassa.

Tässä seminaarissa käsitellään mitä ajankohtaisimpia asioita, erityisesti kansallista ja EU-aluepolitiikkaa 2014–2020, kuntapolitiikkaa, meriklusteriin, asumiseen, matkailuun, virkistykseen, kaupunkien saaristojen kehittämiseen ja saaristoliikenteen palvelutasoon liittyviä asioita.

Mielenkiintoista kuultavaa, pohdittavaa ja opittavaakin riittää meille kaikille kummaksikin päiväksi sekä seminaarissa että vapaamuotoisemmissa keskusteluissa, jotka ovat tärkeä osa seminaaria.

Kiitän Helsingin kaupunkia, Uudenmaan liittoa, alustajia, tiedotusvälineitä ja muita yhteistyöosapuolia lämpimästi seminaarin järjestelyille antamastanne tuesta, sekä

Helsingin kaupunkia vielä erityisesti luvatusa vieraanvaraisuudesta tänä iltana upealla kaupungintalolla.

Avaan saaristoseminaarin toivottamalla positiivista katsetta tulevaisuuteen ja leppoisaa, luovaa ja tuloksellista seminaaria kaikille osanottajille.